

**Regional-
fondens bidrag
till utveckling**
Skåne-Blekinge

Vi stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på tillvaxtverket.se/publikationer

© Tillväxtverket

Stockholm, Januari 2022

Digital: ISBN 978-91-89255-53-1

Publikationsnummer: 0388

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Lorraine Jonis

Telefon, växel 08-681 91 00

Sammanfattning

Det finns tre huvudutmaningar identifierade i Skåne-Blekingeprogrammet 2014–2020: Låg produktivitet, låg sysselsättningsgrad och stora inomregionala skillnader. Projekten i programmet har bidragit till att möta dessa utmaningar under de sju åren som gått sedan programstart. När det gäller inomregionala skillnader kan vi se att de flesta företag som fått stöd via Skåne-Blekingeprogrammet befinner sig i västra delen av programområdet eller i större städer såsom Karlskrona eller Karlshamn. Även om en del företag befinner sig på landsbygden så är de inomregionala skillnaderna tydligt reflekterade i resultatet. Flera företag som inte har sitt säte i Skåne eller Blekinge har också fått stöd via programmet. Det kan vara så att företagen har verksamhet i programområdet, men har sitt säte någon annanstans.

Social inkludering har identifierats som den största tillväxtfrågan för Skåne och Blekinge. Det finns flera projekt som har arbetat med social inkludering genom att ge stöd till arbetsintegrerade sociala företag, och stöd för företag att utveckla sina sociala innovationer. Även strukturer som främjar social inkludering har skapats.

Programmets projektportfölj kan också visa på att flera projekt ligger i linje med Skånes och Blekinges smarta specialiseringsområden för 2014–2020, smarta hållbara städer, personlig hälsa, smarta material och arbetsliv. Även om programperioden formellt sträcker sig till år 2020, avslutas den inte förrän år 2023. Därför kommer inte den här analysen att kunna inkludera programresultat på övergripande nivå.

Insatsområdena 1, innovation och 2, små och medelstora företag har väckt stort intresse, och pengarna har varit eftersökta av projektaktörerna sedan programstarten. Inom insatsområde 2 var det ett så stort tryck att budgeten för insatsområdet beviljades nästan i sin helhet redan under 2015, vilket innebar att insatsområdet var stängt i flera år. Insatsområdena 3, koldioxidsnål ekonomi, 4, bredband och 5, hållbar stadsutveckling hade alla en trögare start. En anledning till det var att insatsområdena var nya för den här programperioden och att det tog ett tag för potentiella sökande att lära känna programmet och arbeta med EU-projekt. Tillväxtverket skapade möjligheten att ansöka om förstudier löpande, så att intresserade sökande inte behövde vänta på de ordinarie utlysningarna. Det var ett sätt att hjälpa dessa insatsområden att få in projektansökningar.

En lärdom under programperiod 2014–2020 är att förstudier är ett mycket bra hjälpmedel för att lägga en god grund för ett större så kallat genomförandeprojekt. Förstudien gör det möjligt för en aktör att undersöka ett område noggrant, och konkretisera viktiga utmaningar för målgruppen, utmaningar med hållbarhetsaspekterna, formera partnerskap och skapa en metod för förändringslogik.

Förändringslogik är en struktur för projektets mål, aktiviteter och resultat. Tillväxtverket har tillsammans med regionerna utvecklat en förändringslogik som finns med i de nya programmen för 2021–2027, och som också ska implementeras i de projektansökningar som skickas in till programmen i framtiden.

Hållbarhetsaspekterna jämställdhet, miljö och icke-diskriminering är obligatoriska för projekten att arbeta med. En tydlig lärdom är att projekten har en hög ambitionsnivå i ansökan, men när de ska arbeta operativt med dessa frågor uppstår svårigheter som gör att genomförandet i många fall blir mycket svagt. En orsak är att projekten ofta saknar en grundläggande förändringslogik. Det kan bero på brist på tid och resurser för att lägga grunden för ett bra projekt. Möjligheten för att finansiera en förstudie finns genom regionalfonden.

Agenda 2030 och de globala målen är delvis sammanflätade med hållbarhetsaspekterna. När programmet för 2014–2020 skrevs var inte Agenda 2030 antagen, men den här portföljanalysen visar att Skåne-Blekingeprogrammet ändå kan anses ha bidragit till totalt sju av de sju globala målen.

Det finns två projekt som har konkreta internationella samarbeten som berör Skåne-Blekinge. Annars har internationalisering skett genom så kallade aktiviteter utanför programområdet som möjliggör för projektägaren att arrangera en eller flera aktiviteter utomlands eller i andra delar i Sverige som möter målgruppens behov. Tillväxtverket kommer arbeta med att utöka den här möjligheten ytterligare under den kommande programperioden.

I Skåne-Blekinges projektportfölj syns flera olika teman. Inom insatsområde innovation är det mycket vanligt med olika testbädds-verksamheter som hjälper företagen att testa sina produkter på ett sätt som de vanligtvis inte har möjlighet till. Kluster och innovationsarenor har skapats och utvecklats metoder för att stötta företagen med deras innovationer. Insatsområde små och medelstora företag har arbetat mycket med affärsutveckling av olika slag. Ett tydligt tema har varit export och internationalisering som är utpekade i programmet som ett viktigt område. Det stora riskkapitalprojektet som drivs av Almi sydsvensk entreprenörsfond investerar i små och medelstora företag är också mycket tongivande för insatsområdet.

Inom insatsområdet koldioxidneutral ekonomi har det funnits flera projekt som har haft mobilitet och transport som tema. Det har också funnits flera projekt som arbetat med temat cirkulär ekonomi. Det handlar om att inte slösa med resurserna, utan använda resurserna flera gånger och bara använda sådana material som inte skadar miljön. Det har däremot inte funnits några projekt som arbetar med energiförbrukningsklassificeringen på fastigheter, trots att det efterfrågas i programmet. Det beror troligtvis på att det finns andra finansieringskällor i Sverige som lockar potentiella sökande.

Insatsområde bredband hade en svår start. Tanken var att Skåne-Blekingeprogrammets pengar skulle skapa förutsättningar för att aktörer i nästa läge skulle söka investeringsmedel för bredbandsutbyggnad. Eftersom pengarna för att gräva ner fiber via Landsbygdsprogrammet förbrukades snabbt fick insatsområdet en annan inriktning än det ursprungligen var tänkt. I stället för nedgrävning av fiber har projekt som fokuserat på att stödja övergången till ny teknik och nätverk för den digitala ekonomin finansierats. Ett tydligt tema i insatsområdet är kunskapshöjande insatser som informerar om digitaliseringens möjligheter, fiber och digitaliseringstjänster.

I insatsområde hållbar stadsutveckling har Malmö kommun varit i fokus. Projekten ska alla både ligga i linje med Malmös sektorsövergripande plan för hållbar stadsutveckling och Skåne-Blekingeprogrammet. Insatsområdet har sett många projekt där offentliga organisationer, privata organisationer, ideell verksamhet och medborgare har samarbetat för att förbättra kommunen genom att främja entreprenörskap och innovation med utgångspunkt i Malmös utpekade samhällsutmaningar.

Under 2020 fick Tillväxtverket uppdraget att förbereda och vidta åtgärder inom regional-fondsprogrammen för att möta effekterna av covid-19. Det resulterade i utlysningar som särskilt sökte projekt som skulle stötta företag i deras återhämtning. EU-kommissionen lanserade dessutom initiativet React-EU som också skulle stötta företagen i deras gröna, digitala återhämtning. Detta arbete har resulterat i flera projekt som just nu är igång.

Innehåll

Sammanfattning	3
Kapitel 1 Skåne-Blekinges utmaningar	7
Kapitel 2 Metod för portföljanslysen	9
Kapitel 3 Genomförandet av programmet	11
Regionalfondens bidrag till att lindra effekterna av covid-19-pandemin	13
Kapitel 4 Insatsområde 1 – Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	14
Agenda 2030	15
Kapitel 5 Insatsområde 2 – Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag	16
Agenda 2030	17
Kapitel 6 Insatsområde 3 – Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer	18
Agenda 2030	19
Kapitel 7 Insatsområde 4 – Öka tillgången till, användningen av, och kvaliteten på bredband samt informations- och kommunikationsteknik ..	20
Agenda 2030	21
Kapitel 8 Insatsområde 5 – Hållbar stadsutveckling	22
Agenda 2030	24
Kapitel 9 Företag som har fått stöd	25
Kapitel 10 Erfarenheter och lärdomar	28
Projektens arbete med hållbarhetsaspekterna måste förbättras	28
Skåne-Blekingeprogrammets bidrag till Agenda 2030 och de globala målen	30
Tydlig förändringslogik ger tydliga projekt och resultat	31
Internationalisering och internationellt samarbete	32
Begreppsförklaringar	33

Kapitel 1

Skåne-Blekinges utmaningar

Europeiska regionala strukturfonden (Regionalfonden) Skåne-Blekinge för åren 2014–2020 ska bidra till att hitta lösningar för de utmaningar som finns i länen Skåne och Blekinge. De huvudsakliga utmaningarna som programmet ska möta är:

- Låg produktivitet
- Låg sysselsättningsgrad
- Stora inomregionala skillnader

I den socioekonomiska analysen identifieras social inkludering som den viktigaste tillväxtfrågan för Skåne-Blekinge. Därför är social inkludering ett viktigt perspektiv i programmet, men också i de så kallade principerna för urval som projektansökningarna måste uppfylla för att bli beviljade pengar.

Innehållet i programmet är baserat på de regionala utvecklingsstrategierna för Skåne och Blekinge samt en gemensam socioekonomisk analys av länen som gjordes i samband med att Regionalfondens program skulle skrivas år 2013.

Programmet ska stärka företags och entreprenörers kompetens, öka tillgången till marknadskompletterande riskkapital, minska den regionala energianvändningen samt öka andelen förnybar energi. Programmet ska skapa bättre förutsättningar för digitalisering och för investeringar i bredbandsutbyggnad. En del av programmet är särskilt inriktad på hållbar stadsutveckling i Malmö, och ska genom innovativa och entreprenöriella insatser ta tillvara på de resurser och den utvecklingspotential som finns i Malmö stad.

Utöver de viktiga regionala utvecklingsstrategierna är också regionernas smarta specialiseringsområden en viktig del av programmet. Smart specialisering handlar om att utveckla regionens innovationskapacitet på ett systematiskt sätt. I programmet 2014–2020 identifierade Skåne smarta **hållbara städer**, **personlig hälsa** och **smarta material** som särskilt utpekade områden. Blekinge identifierade **arbetsliv** som sitt smarta specialiseringsområde för 2014–2020.

För att möta utmaningarna delades programmet in i fem insatsområden

Insatsområde 1

Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation – *I den här rapporten kallat **insatsområde innovation***

Insatsområde 2

Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag – *I den här rapporten kallat **insatsområde små och medelstora företag***

Insatsområde 3

Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer – *I den här rapporten kallat **insatsområde för koldioxidsnål ekonomi***

Insatsområde 4

Öka tillgången till, användningen av, och kvaliteten på bredband samt informations- och kommunikationsteknik – *I den här rapporten kallat **insatsområde bredband***

Insatsområde 5

Hållbar stadsutveckling

Kapitel 2

Metod för portföljanalysen

Portföljanalysen har genomförts av medarbetare på Tillväxtverket, enheten Regional tillväxt södra Sverige. Som förvaltande myndighet för Regionalfonden Skåne-Blekinge har medarbetarna på Tillväxtverket mycket goda kunskaper om projektens genomförande och om programmet som helhet.

Analysen har genomförts i flera steg. Pågående och avslutade projekt har matchats mot de utmaningar som programmet nämner. Till grund för analysen ligger samlade bedömningar av projektens slutrapporter och slututvärderingar samt tematiska utvärderingar. Urvalet av projekt har begränsats till att enbart studera resultat från projekt som avslutats fram till juni 2021, men några pågående projekt nämns i texten som exempel. Även om programperioden sträcker sig mellan 2014 och 2020 kommer inte de sista projekten att avslutas förrän år 2023. Därför kommer inte en slutlig analys av programmets resultat att kunna göras i denna portföljanalys. Förstudier är inte ett underlag för analysen, men ingår i projektportföljen. Projekten har delats in i kategorier utifrån huvudsaklig inriktning. Utifrån kategoriseringen har projektets insatser och resultat analyserats för att på en aggregerad nivå identifiera insatsområdets resultat.

Huvudmålgruppen för många insatsområden i programmet är små och medelstora företag. Information om företag som har deltagit i programmets projekt har analyserats för att undersöka hur stödet har fördelats geografiskt, men också vilka branscher som berörts.

Kapitel 3

Genomförandet av programmet

Tillväxtverket är den förvaltande myndigheten för Regionalfonden Skåne-Blekinge. Det innebär att Tillväxtverket förbereder utlysningar, bereder ansökningar, handlägger ansökan om utbetalningar från pågående projekt och informerar om programmet. De regionalt utvecklingsansvariga, Region Skåne och Region Blekinge, deltar i förberedelserna till utlysningar, till exempel genom att ge återkoppling på innehållet, och deltar i mobiliseringsarbetet inför att sprida information om utlysningen. De regionalt utvecklingsansvariga har också ett regionalt samråd där de bedömer inkomna ansökningar till programmet utefter ett antal kriterier, bland annat hur väl ansökningarna ligger i linje med deras regionala utvecklingsstrategier.

Som regel genomförs två utlysningar av programmets pengar per år. För varje Regionalfondsprogram finns ett strukturfondspartnerskap (SFP) vars roll är att prioritera mellan inkomna projektansökningar. Dessa är sammansatta av förtroendevalda för kommuner och regioner, länsstyrelsen, länsarbetsnämnder, intresseorganisationer och föreningar. SFP ger också sina synpunkter på utlysningarnas innehåll.

Programmet hade sin första utlysning 2015, och alla fem insatsområden öppnades. Intresset var mycket högt och ett stort antal ansökningar inkom. Insatsområde innovation har sedan dess haft ett jämnt inflöde av ansökningar och är i dag överbudgeterat med cirka två procent. Intresset har varit särskilt stort inom insatsområdena innovation samt små och medelstora företag. I insatsområdet små och medelstora företag beviljades nästan hela budgeten år 2015 vilket ledde till att insatsområdet var stängt i många år.

Insatsområdena koldioxidsnål ekonomi, bredband och hållbar stadsutveckling fick en något trög start. Koldioxidsnål ekonomi var ett nytt område inom Regionalfonderna under programperioden 2014–2020, och aktörerna inom det området kände inte till programmet tillräckligt väl i början. Det finns även andra svenska fonder, till exempel Klimatklivet, som vänder sig till samma målgrupp som Regionalfonderna. Det skapade därmed en viss konkurrens om sökande aktörer. Det ledde till att inflödet av projektansökningar till insatsområde koldioxidsnål ekonomi inledningsvis var lågt.

Insatsområde bredband hade också en trög start. Tanken var att regionalfonden Skåne-Blekinge skulle vara ett komplement till landsbygdsprogrammets stödpenningar som riktade sig till aktörer som ville gräva ner bredbandsfiber. Skåne-Blekingeprogrammet skulle finansiera planeringen och mobiliseringen av bredbandsutbyggnaden. Landsbygdsprogrammets hade beviljat nästan alla sina bredbandspengar redan 2015, vilket gjorde det svårt att samarbeta kring den delen. Skåne-Blekingeprogrammet valde då att fokusera på inriktningen för investeringsprioritering 2a i insatsområdet bredband som lyfter möjligheten att stödja övergången till ny teknik och nätverk för den digitala ekonomin. Insatsområdet fick sakta men säkert in nya projektansökningar och nu är pengarna utnyttjade.

Insatsområde hållbar stadsutveckling fokuserar enbart på Malmö kommun. Ansökningar som inkommer till detta insatsområde ska inte bara ligga i linje med Skåne-Blekingeprogrammet, utan också Malmö stads sektorsövergripande plan för hållbar stadsutveckling.¹ Malmö stad bedömer inkomna ansökningar för att avgöra om de ligger i linje med planen eller inte. Därefter börjar Tillväxtverket bereda projektansökningarna på samma sätt som ansökningar till andra insatsområden. Insatsområdet hade en trög start. Första projektet beviljades först 2016. Det har varit svårt att mobilisera aktörer att söka inom det här insatsområdet eftersom genomförandet är fokuserat på utpekade områden inom Malmö kommun. Det finns indikationer på att den mycket specifika geografin gjorde det väldigt svårt för potentiella aktörer att genomföra projekt enbart inom dessa områden eftersom de flesta arbetar i större geografiska områden. I skrivande stund finns cirka fyra procent av insatsområdets budget kvar.

För att få i gång intresset för de insatsområden som hade en trög start gjordes riktade informationsinsatser till lämpliga aktörer. År 2017 öppnade Tillväxtverket upp för möjligheten att ansöka om förstudieprojekt löpande, vilket innebar att det blev möjligt att inkomma med en ansökan utan att vänta på en utlysning. Det innebar att aktörer som var intresserade av att söka fick större flexibilitet i sin planering. Möjligheten att inkomma med löpande förstudieansökningar var mycket lyckad, speciellt inom insatsområde koldioxidsnål ekonomi.

En annan lyckad metod för att genomföra programmet var att pågående, välfungerande projekt kunde ansöka om utökad budget och förlängd projekttid. På så sätt har det varit möjligt för dessa projekt att lägga till nya aktiviteter, eller utöka redan existerande aktiviteter, för att arbeta mer med utvalda insatser.

¹ [Malmömodellen för insatsområde 5 – Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Regionalfondens bidrag till att lindra effekterna av covid-19-pandemin

I slutet av mars 2020 fick Tillväxtverket ett regeringsuppdrag att förbereda och vidta åtgärder inom regionalfondsprogrammen för att möta effekterna av covid-19. En viktig del av uppdraget var att stämma av med de regionalt utvecklingsansvariga för att få en bild av vad de ville göra med de kvarvarande pengarna samt vilka insatser som ska prioriteras med tanke på de rådande omständigheterna.

Det resulterade i en utlysning inriktad på att lindra effekterna av covid-19-pandemin. Två projekt beviljades pengar i den utlysningen: **CoDev Blekinge** som drivs av Region Blekinge och **Spira Skåne** som drivs av Industriellt utvecklingscentrum (IUC) syd. Projekten startade sina verksamheter under sommaren 2020. Båda projekten ska genom riktade insatser stärka de deltagande företagens möjlighet att ta sig igenom och komma stärkta ur coronakrisen.

En annan åtgärd som EU-kommissionen skapade kallas React-EU. Projekt inom React-EU ska som helhet bidra till att konkurrenskraften i företagen ökar och till att företag och regioner får möjlighet att återhämta sig snabbare efter krisen. React fokuserar också på företagens gröna och digitala återhämtning. Krisens effekter ska hanteras utifrån varje regions förutsättningar, behov och utmaningar.

Som förvaltande myndighet för Regionalfonderna fick Tillväxtverket även uppdraget att förvalta React-EU, och det nationella regionalfondsprogrammet fick en ökad budget. Den första React-utlysningen öppnade under våren 2021 och tolv projekt som ska inrikta sig på Skåne och Blekinge beviljades pengar. Den andra React-utlysningen öppnade sensommaren 2021.

Kapitel 4

Insatsområde 1 – Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation

Satsningar inom insatsområde 1 ska bidra till att stärka forsknings- och innovationsstrukturen och öka den regionala innovationsförmågan. Programmet fokuserar på att utveckla och stärka befintliga strukturer för samverkan med särskilt fokus på regionens utpekade innovationsområden: personlig hälsa, smarta hållbara städer, smarta material och arbetsliv. Det operativa programmet för Skåne-Blekinge har som målsättning att möta regionens huvudsakliga utmaningar kopplade till svag produktivitet och låg sysselsättningsgrad. Aktiviteterna i insatsområdet ska koncentreras till

- samverkan för en hållbar och effektiv innovationsinfrastruktur
- samhällsutmaningsdriven innovation
- samarbete för en snabbare kommersialisering
- stärkande av näringslivets innovations- och konkurrenskraft
- ökad internationalisering

De beviljade projekten inom insatsområde 1 bidrar på olika sätt till stärkt innovationskraft i regionen. Projekten tar i stor utsträckning sin utgångspunkt i regionens utpekade styrkeområden, med tonvikt på satsningar inom smarta material och personlig hälsa. Projekten i projektportföljen svarar upp mot den analys av utmaningar som ligger till grund för programmet. Gemensamt för många av projekten är att insatserna syftar till att lösa utmaningarna låg produktivitet och låg sysselsättningsgrad. Projekten skapar också hållbara innovationsinfrastrukturer och stödfunktioner där företag kan tillgodogöra sig forskningsresultat och stärka sitt innovationsarbete.

Ett återkommande tema inom insatsområdet är utveckling av kluster, testbäddar och innovationsarenor där företag får stöd i att testa nya produkter och tjänster i samverkan med forskning och expertis. Projekten drivs i hög grad som samverkansprojekt med olika aktörskonstellationer. Bland projektägarna återfinns en blandning av aktörer med betoning på inkubatorer, science parks och innovationsbolag samt universitet och högskolor. Flertalet projekt har ett universitet som samverkanspart. I alla projekt finns en koppling till akademi och forskning, exempelvis i nära kunskapssamarbete, i form av medfinansiering, medverkan i styrgrupper eller genom inlussning av akademisk kompetens i projektsatsningarna.

Exempel på projekt inom insatsområdet är **Materials Business Center 2** som drivs av Innovation Skåne, där målet är att bygga ett internationellt känt näringslivskluster kring materialutveckling. Projektet ämnar stärka företagens internationella konkurrenskraft och samverkan med forskning, stödja tillkomsten av nya jobb i materialrelaterade start-ups samt bidra till nya etableringar till regionen. Många projekt inom insatsområdet har en nära koppling till andra större pågående satsningar i innovationssystemet, såsom etableringen av de två världsledande forskningsanläggningarna ESS och MAX IV i Lund. Anläggningarna kräver unik specialkompetens inom flera olika områden. Personer med specialkompetensen rekryteras från hela världen. Många företag känner inte till möjligheterna som forskningsanläggningarna innebär för dem.

I projektet **CATE-Pro** som drivs av Lunds universitet får tillverkningsföretag stöd i att utveckla nya produkter, och stärkt kompetens inom exotiska och svårbearbetade material för att kunna leverera produkter och komponenter till de större forskningsinfrastrukturerna. Inom insatsområdet finns ett fokus på att testa nya metoder, verktyg och modeller samt stötta innovationsprocesser som ofta involverar samarbeten mellan privat och offentlig sektor. I Blekinge finns ett flertal projekt som bygger på etableringen av testbäddar och samverkansarenor som syftar till att skapa långsiktiga och stabila stödstrukturer. Ett exempel är projektet **Test-arena Blekinge** som drivs av Blue Science Park som stöttar företagets innovationsförmåga genom etableringen av tre test-arenor inom regionens styrkeområden Digital (telekom och IT), Marin teknik och eHälsa. Ett annat exempel är projektet **Tech Concept Lab** som drivs av Blue Science Park och syftar till att skapa en öppen teknikaccelerator med specialistkompetens inom teknik och prototyputveckling i Blekinge där deltagande företag, entreprenörer och innovatörer kan få tekniskt stöd för att utveckla sina innovationer.

Genom att arbeta med att stötta företag med att innovera sina produkter och tjänster har insatsområdets projekt bidragit till att öka produktiviteten och sysselsättningen i programområdet.

Många av projekten inom insatsområdet har arbetat med sektorer och branscher som berör Skånes och Blekinges smarta specialiseringsområden, smarta material, personlig hälsa och arbetsliv.

Agenda 2030

Skåne-Blekinge, insatsområde innovation kan anses ha bidragit till följande delmål inom Agenda 2030:

- ▶ **3.2** Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa – genom att stöttat företag som arbetar med produkter och tjänster inom life science, till exempel diabetes och hjärtsjukdomar.
- ▶ **8.2** Främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering – genom att stötta företagets utveckling genom affärsutveckling och genom hjälp med att använda maskiner och labb för produktutveckling.
- ▶ **9.1** Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer – genom att utveckla och tillgängliggöra testbäddar till företag.

Kapitel 5

Insatsområde 2 – Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag

Projekt inom insatsområde 2 ska arbeta med att ökade insatser för att stärka det breda näringslivet där den stora delen av sysselsättningen finns och främja entreprenörskap, framför allt riktat mot företag med goda tillväxtförutsättningar. Det krävs insatser för att stärka förnyelsen av det regionala näringslivet, både genom att stärka kunskapsinnehåll och innovationsförmåga i befintliga branscher och genom att stärka entreprenörskap och främja strukturomvandling.

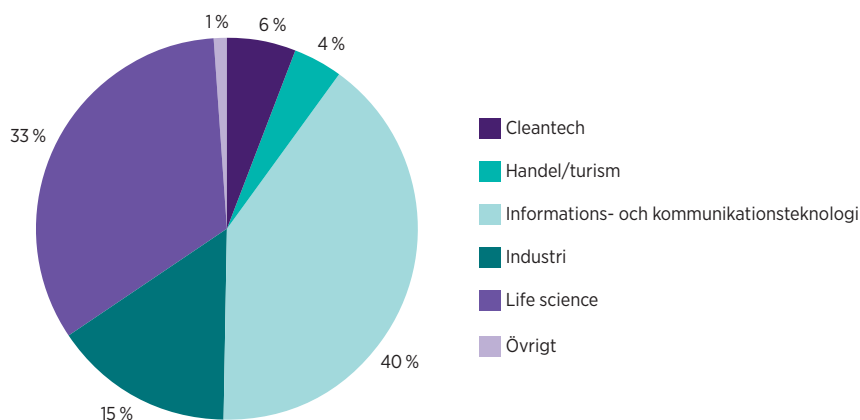
Export och internationalisering har varit ett tydligt tema inom de projekt som beviljats pengar inom insatsområdet. Programmet har finansierat fem projekt som på olika sätt har bidragit till ökad export och ökad internationalisering hos företag inom olika branscher och sektorer. Det har rört sig om Clean Tech, kulturella och kreativa näringar, life science, livsmedel, förpackning och tillverkande industri. Ett exempel på ett projekt som arbetar med ökad internationaliseringsgrad och export hos företag är **Southern Sweden international** som drivs av Invest in Skåne tillsammans med Almi företagspartner Blekinge och Region Blekinge. Projektet har i skrivande stund fått ställa in en hel del resor på grund av covid-19-pandemin, men har anpassat sin verksamhet till att till exempel fokusera mer på export via online försäljning. Dessutom har Brexit varit ett viktigt tema som företagen har behövt lära sig mer om.

EU-kommissionen uppmuntrar medlemsländerna att i större omfattning använda återbetalningsbara så kallade finansieringsinstrument i form av garantier, lån eller riskkapital och inte bara bidrag till företag. Skåne-Blekingeprogrammet har finansierat ett riskkapitalprojekt, **Almi invest syd fond II**, som beviljats 115 miljoner kronor i EU-stöd och drivs av Almi sydsvensk entreprenörsfond. Syftet är både att skapa utveckling i portföljbolagen och främja utvecklingen av en regional struktur för riskfinansiering.

Almi Invest Syd har per den 31 december 2020 investerat totalt 154,3 miljoner kronor i 67 företag. Dessa investeringar har attraherat 731,7 miljoner kronor i privat medfinansiering till företagen. Investeringarna har hittills resulterat i en sysselsättningsökning på 157 heltidstjänster.

Nedan följer en beskrivning av innehaven fördelade på andel företag per bransch, fas och genus på grundaren av företaget.

Branschfördelning enligt antal företag:

Ett annat tydligt tema inom insatsområdet är att många projekt erbjuder rådgivningsinsatser av olika slag, eller erbjuder företagen möjligheten att utveckla sina affärsmetoder. Ett sådant projekt var **Social inkludering och tillväxt i Blekinge**, som drevs av Coompanion Blekinge utvecklingscentrum. I det projektet gavs bland annat rådgivning och stöd i affärsutveckling till arbetsintegrerade sociala företag och entreprenörer. Dessutom skapade projektet inkubatormodellen "Blinken". Projektet är också ett exempel på hur programmet har bidragit till att hantera frågan om social inkludering som är identifierat i programmet som den största tillväxtfrågan i Skåne och Blekinge.

Generellt sett har projekten svarat väl mot de utmaningar som pekats ut i programmet. En utmaning som pekats ut i programmet är att utbildningsnivåerna inom näringslivet är relativt låga om man jämför varje bransch med motsvarande på riksnivå. Rådgivningsinsatser och kunskapshöjande insatser har förekommit i många projekt, men det saknas kännedom om hur dessa insatser har bidragit till det övergripande, stora kunskapslyftet som behövs för näringslivet i Skåne och Blekinge.

Även här kan vi se att många av projekten inom insatsområdet har arbetat med sektorer och branscher som berör Skånes och Blekinges smarta specialiseringsområden, personlig hälsa och arbetsliv. Genom att arbeta med att stötta företag med att till exempel utveckla deras affärsplaner, och därmed förbättra deras produkter och tjänster har insatsområdets projekt bidragit till att öka produktiviteten, och sysselsättningen i programområdet.

Agenda 2030

Skåne-Blekinge insatsområdes små och medelstora företag kan anses ha bidragit till följande delmål inom agenda 2030:

- ▶ **8.2** Främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering – genom att bidra med stöd för affärsutveckling ges företagen möjlighet att utveckla sin verksamhet.
- ▶ **9.1** Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer – genom att utveckla och skapa nya strukturer som motsvarar företagens behov.
- ▶ **9.3** Underlätta tillgången till finansiella tjänster och marknader – genom att göra mer riskkapital tillgängligt i Skåne och Blekinge; riskkapitalet kan investeras i företag och på så sätt stötta deras utveckling.

Kapitel 6

Insatsområde 3 – Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer

Avgörande för insatserna för att öka produktiviteten och därmed konkurrenskraften är att de genomförs på ett sätt som samtidigt bidrar till minskade utsläpp av växthusgas. Det ekologiskt hållbara kan också erbjuda en möjlighet till ökad konkurrenskraft. Fortsatt hög miljöpåverkan av många energikällor och stora globala energiprisvariationer som påverkar svensk och europeisk konkurrenskraft gör energieffektiviseringar till viktiga instrument för att uppnå hållbar tillväxt. Att effektivisera energianvändningen är ett kostnadseffektivt sätt att minska utsläppen, trygga energiförsörjningen, hålla nere energikostnaderna och samtidigt bibehålla eller förstärka konkurrenskraften.

Programmet fokuserar därför på att finansiera projekt där aktörer i samverkan inom såväl privat som offentlig sektor tar fram gemensamma strategier, planer, modeller och affärsmodeller för minskade koldioxidutsläpp. Programmet finansierar också projekt som planerar för gemensamma insatser för energieffektivisering, och projekt som utvecklar, testar, demonstrerar nyskapande koldioxidsnåla teknologier, lösningar och produkter.

Ett tydligt tema i insatsområdet är att ta fram analyser för att hitta metoder för ett mer koldioxidsnålt person- och godstransportsystem. De två projekten **Fossilbränsle fria kommuner i norra Skåne** och **Fossilbränsle fria kommuner i södra Skåne** som drevs av Länsstyrelsen Skåne är exempel där analyserna har lett till att fem av de tio deltagande kommunerna använder mer än 50 procent fossilbränslefri energi för egna resor och transporter.

Mobilitet och påverkansarbete på resvanor är också ett tema som har förekommit i insatsområdet. Projektet **Kombinerad mobilitet i Blekinge** som drivs av Energikontor sydost försöker uppmuntra invånare i Blekinge att använda cykel som transportmedel och projektet ska också underlätta för samåkning.

Tidigare erfarenheter har visat att det kan vara komplicerat att få till samverkan mellan offentliga och privata aktörer. I flera projekt inom insatsområdet för koldioxidsnål ekonomi har offentliga aktörer och privata aktörer dock samverkat väl för att kunna hitta lösningar, vilket har ansetts vara mycket lyckat.

Innovationsfrämjande, forskning och utveckling beskrivs som viktiga för insatsområdet, men det har inte förekommit innovationsprojekt inom koldioxidsnål ekonomi. I stället har projekten i högre grad fokuserat på att hitta nya lösningar. Inom insatsområde innovation finns det heller inga projekt som har inriktning på koldioxidsnål ekonomi.

Programmet efterfrågar projekt som arbetar med att förbättra energiförbrukningsklassificeringen på fastigheter. Några förstudier har bedrivits med det temat, men det har inte kommit in någon större ansökan till Tillväxtverket för genomförandeprojekt med avsikten att genomföra en sådan förbättring. Det kan bero på att andra finansieringskällor i Sverige också har fastighetsägare som målgrupp. Det är troligtvis så att Skåne och Blekinges behov att förbättra energiförbrukningsklassificeringen på fastigheter har tillgodosetts på andra sätt än genom Skåne-Blekingeprogrammet.

Ett annat tema som framträtt under senare år är cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi innebär att samhället inte ska slösa med sina resurser, utan använda resurserna flera gånger och bara använda sådana material som inte är dåliga för miljön. Projektet **Cirkulära Skåne**, som drivs av Hållbar Utveckling Skåne, arbetar med flera olika delar: utbildning av företag, men också arbete med cirkulär upphandling av produkter och tjänster. I skrivande stund har projektet bidragit till att en cirkulär upphandling har gjorts av Malmö stad.

Insatsområdet fick som sagt en trög start, och det tog tid innan ansökningar om större projekt började inkomma. Det kan bero på att aktörerna som kan driva projekt inom dessa sektorer inte var vana vid Regionalfonden och att kännedomen om programmet var liten. Tillväxtverket öppnade för möjligheten att inkomma med förstudieansökningar löpande vilket underlättade för potentiella sökande. Totalt sexton förstudier har beviljats inom det här insatsområdet, betydligt fler inom andra insatsområden. Det skulle kunna betyda att satsningar inom detta område kräver en djupare utredning innan aktörerna känner sig redo för större satsningar.

Agenda 2030

Skåne-Blekinge, insatsområde koldioxidsnål ekonomi kan anses ha bidragit till följande delmål inom agenda 2030:

- ▶ **7.2** Öka andelen förnybar energi i världen – genom att bidra med kunskap och rådgivning kan företag och organisationer ställa om till att använda mer förnybar energi.
- ▶ **7.3** Fördubbla ökningen av energieffektivitet – genom att bidra med kunskap och rådgivning kan företag och organisationer energieffektivisera sina verksamheter.
- ▶ **11.2** Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla – genom att arbeta med att förbättra mobilitet, till exempel samåkning och cykling.
- ▶ **12.7** Främja hållbara metoder för offentlig upphandling – genom att hitta enkla modeller som kan visa hur cirkulär eller hållbar upphandling kan genomföras.

Kapitel 7

Insatsområde 4 – Öka tillgången till, användningen av, och kvaliteten på bredband samt informations- och kommunikationsteknik

En av tre huvudsakliga utmaningar för Skåne-Blekinge är de stora inomregionala skillnaderna i regionen. Det finns framför allt stora skillnader mellan den expansiva västra delen av regionen, som präglas av en ökad sysselsättning och befolkning, och den östra delen, som har haft en utveckling med en sysselsättnings- och befolknings-tillväxt som ligger under riksgenomsnittet. Dessutom finns stora geografiska skillnader inom en och samma kommun vad gäller sysselsättningsgrad och inkomstnivåer. En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur är avgörande för Skåne-Blekinges hållbara tillväxt och utveckling. Covid-19-pandemin visade verkligen på hur viktig tillgången till bredband är, men också vikten av digitalisering av tjänster och produkter.

Projektet **Fiber till alla i Skåne och Blekinge (FABS)**, som drevs av Region Skåne, arbetade med att öka tillgången till bredband genom planering och stöd till aktörer som möjliggör bredbandsutbyggnad, såsom kommuner och byalag. Projektet uppskattar att 8 000–10 000 hushåll har fått bättre förutsättningar för bredband. Genom projektets arbete har antalet meter fiber (bredband) per bidragskrona kommit till tre gånger mer effektiv användning jämfört med tilldelningen 2016. I övrigt har arbetet resulterat i en allmänt mycket högre kunskapsnivå gällande utbyggnadens förutsättningar, kostnader och beskaffenhet. Samverkan är numera ett inarbetat koncept för kommuner, region, länsstyrelse och marknadsaktörer. De har tillsammans arbetat för ett mycket bättre utfall av bidragstilldelning och även arbetat med kommunikationen om bredband till hushållen.

Fokus under genomförandet av programmet har varit på investeringsprioriteringens inriktning. Denna lyfter möjligheten att stödja både övergången till ny teknik och nätverk för den digitala ekonomin. Insatsområdet har därför flera digitaliseringsprojekt, bland annat i kommunerna Bjuv och Tomelilla.

Projekten **Digitaliseringsresan i Bjuvs kommun** och **Digital kommunal service i Tomelilla**, som drevs av respektive kommun, har båda satsat på digital tillgänglighet och utveckling som gynnar kommuninvånarna. Därför har kunskapshöjande insatser om fiber och digitalisering blivit ett tydligt tema i insatsområdet.

Projektet **DigIT hub** som drivs av Mobile Heights, är ett projekt som arbetar för att etablera en europeisk digital innovationshub (EDIH) och på så sätt skapa en god struktur för digital utveckling i programområdet.

De godkända projekten har mött insatsområdets utmaningar väl, även om planering inför bredbandsutbyggnad inte fick så stort fokus som programmet initialt hade hoppats på.

Agenda 2030

Skåne-Blekinge, insatsområde bredband kan anses ha bidragit till följande delmål inom agenda 2030:

- ▶ **9.1** Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer – genom att hjälpa till med kunskap och rådgivning har programmet bidragit till att skapa strukturer för digitalisering och bredband.

Kapitel 8

Insatsområde 5

– Hållbar stads- utveckling

Satsningarna inom insatsområde 5 ska bidra till fler innovationer och ökat entreprenörskap utifrån Malmö stads lokala samhällsutmaningar och behov av förnyelse. Programmet för Skåne-Blekinge ska möta utpekade utmaningar såsom låg tillväxt, låg sysselsättning, segregation och miljöproblem. Programmet pekar på vikten av att använda den potential och de samordningsvinster som kan uppstå genom samverkan och erfarenhetsutbyte mellan en mångfald av aktörer. Malmö stad har tagit fram en sektorsövergripande integrerad plan, även kallad Malmömodellen. Den ska ligga till grund för hur projekt inom insatsområdet prioriteras av Malmö stad och modellen baseras på de utmaningar och prioriteringar som finns i staden. Projekt ska ligga i linje med både modellen och Skåne-Blekingeprogrammet.

Malmömodellen består av fyra delar:

Beviljade projekt inom insatsområde 5 bidrar på olika sätt till en hållbar stads- och samhällsutveckling. Gemensamt för flera projekt är att de dels genomförs i de utpekade geografiska områdena och i sektorsövergripande samarbete med akademi, näringsliv, idéburen sektor med flera. Merparten av projekten har Malmö stad som projektägare och drivs i samverkan med andra aktörer för att tillsammans utveckla lösningar på de utmaningar som finns. Projekten tar avstamp i de prioriterade fokusområdena, men med tonvikt på att möta utmaningar kopplade till bostadsförsörjning, segregation och utanförskap. Inom hållbar stadsutveckling har de boende i områdena fått framträdande roller tillsammans med det lokala närings- och föreningslivet.

Inom hållbart bostadsbyggande och former för samverkan kopplade till en hållbar stadsutveckling kan i synnerhet projektet **Malmö Innovationsarena (MIA)** lyftas fram. Projektet drevs av Malmö stad. Dess mål var att testa och utveckla innovationer kopplade till en hållbar fysisk stadsutveckling och låta fler grupper få tillgång till bostadsmarknaden. I projektet tog man fram flera metod- och konceptutvecklingsinsatser för hållbart bostadsbyggande och hållbar stadsutveckling. Genom projektet har man bland annat utvecklat och testat olika former av dialog. Exempelvis har projektet tillsammans med barn och lokala aktörer utvecklat en modell vid namn Dansbyggen där man vill fånga barns perspektiv i stadsutvecklingsprocesser. Ett annat arbetssätt som utvecklats inom projektet är en kunskapsallians som blivit en metod för att samverka med olika typer av aktörer eller kunskapsbärare som befinner sig på olika nivåer i samhällets maktstrukturer. Projektet är ett av de största inom insatsområdet med ett utbetalt EU-stöd om 19 miljoner kronor.

I insatser för ökat entreprenörskap har det funnits ett särskilt fokus på kvinnor och utrikesfödda. I projektet **Samverkan för ökat entreprenörskap**, som drevs av Malmö stad, har ett trestegsprogram tagits fram som ger stöd till nyanlända entreprenörer. Projektet betonade vikten av affärsutvecklare med olika språkkompetens och att kunna anpassa stödet utifrån varje individs behov. Projektet har tagit fram utbildningsmaterial och budgetprogram på ett flertal språk och har lett till ett förändrat arbetssätt i den ordinarie verksamheten hos de drivande projektorganisationerna. I projektet **Case Sofielund entreprenörskap**, som drivs av Malmö stad, ska man stimulera det lokala entreprenörskapet i området Sofielund, och särskilt kvinnors och ungdomars företagande. Stödinsatser har genomförts med fokus på att bidra till sociala, ekonomiska och miljömässiga innovationer i området. Projektet skapar även nya mötesplatser och metoder som ska stärka samarbete och nätverkande mellan företag, föreningar och entreprenörer eller personer som vill förverkliga sina idéer i Sofielund.

I portföljen finns även projekt som arbetar med insatser för att skapa en mer hållbar förnyelse av bostäder och bostadsområden. Projekten har tagit ned Agenda 2030 på en lokal nivå i områdena och till exempel genomfört test av innovationer för trygghetsskapande åtgärder och blågröna lösningar, det vill säga bättre förutsättningar för vegetation och bättre dagvattenhantering i stadsmiljön. Man har etablerat olika mötesplatser där test görs med att utnyttja platser som snart ska förändras och få dem att leva under planeringstiden, så kallad grön mellan användning av platserna. Man har även tagit vara på befintliga modeller såsom *Business Improved Districts*, men arbetar med en lokalt anpassad BID som innebär Boende, Integration, Dialog. Här är fastighetsägarna en viktig part.

Insatsområdet ligger väl i linje med Skånes smarta specialiseringsområde smarta hållbara städer.

Agenda 2030

Skåne-Blekinge, insatsområde hållbar stadsutveckling kan anses ha bidragit till följande delmål inom agenda 2030:

- ▶ **11.1** Säkra bostäder till överkomlig kostnad – genom kunskap och samverkan har projekt bidragit till att förbättra bostadssituationen i Malmö
- ▶ **11.3** Inkluderande och hållbar urbanisering – genom att olika aktörer såsom lärosäten, medborgare, ideella verksamheter, företag och offentliga organisationer deltar i projekten kan Malmö stad försäkra sig om att arbetet med hållbar urbanisering också är inkluderande.

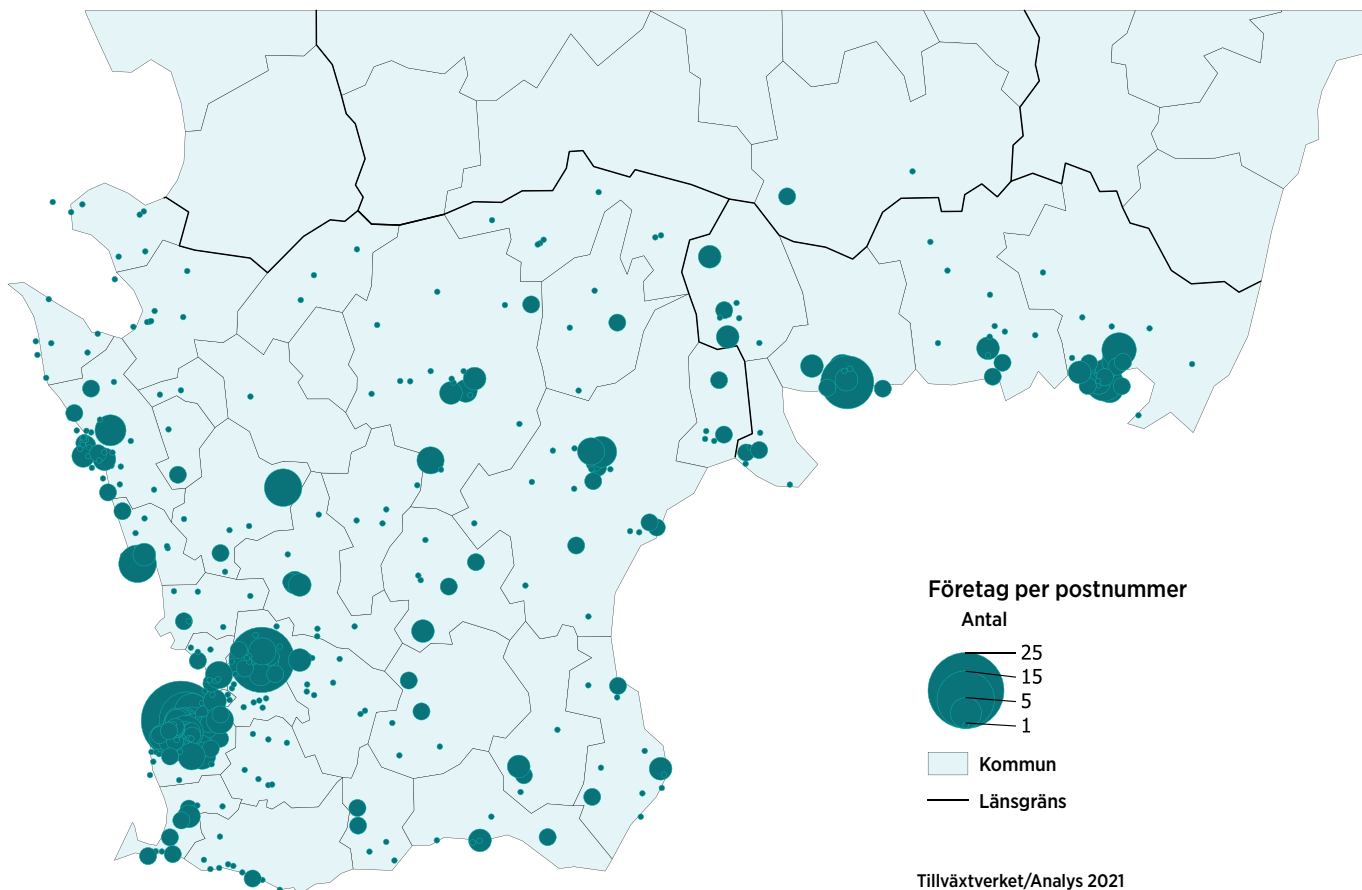

Kapitel 9

Företag som har fått stöd

En av programmets viktigaste målgrupper är små och medelstora företag. Inom programmet har totalt 1622 företag tagit emot stöd. Tillväxtverket har undersökt lokaliseringen av dessa företag. Företagens organisationsnummer har matchats mot bolagsdata, varvid postnummer har identifierats för 1500 företag.

Av dessa finns 1030 företag i Skåne län, 202 företag i Blekinge län, 118 företag i Stockholms län, 43 företag i Västra Götalands län och 107 företag i övriga län. Stödföretag finns spridda över kommuner inom Skåne län och Blekinge län (se karta), samt vissa företag utanför Skåne och Blekinge som fått stöd är inte känt. En anledning kan vara att företagen bedriver verksamhet i Skåne eller Blekinge trots att de har sitt säte utanför programområdet.

De fem kommuner som har flest stödföretag är Malmö (372 företag), Lund (176 företag), Karlskrona (93 företag), Stockholm (93 företag) och Helsingborg (59 företag). Region Skåne och Region Blekinge har i programmet identifierat inomregionala skillnader som en stor utmaning. Det finns framför allt stora skillnader mellan den expansiva västra delen av regionen, som präglas av en ökad sysselsättning och befolkning, och den östra delen, som har haft en utveckling med en sysselsättnings- och befolkningstillväxt som ligger under riksgenomsnittet. Den geografiska spridningen av företag som fått stöd reflekterar detta. Många företag befinner sig i västra delen av programområdet, Malmö-Lund-regionen medan det är mycket färre, eller inga företag i norra och nordöstra Skåne. I Blekinge ser vi också tydligt att kluster av företag som fått stöd befinner sig i Karlskrona eller Karlshamn.

Kartan visar att företag som får stöd oftast ligger i närheten av lite större städer, till exempel Olofström, Simrishamn, Hässleholm, Kristianstad och Ystad. Vad gäller företag som ligger på landsbygden har en del företag fått stöd av Skåne-Blekingeprogrammet, men det finns troligtvis många som har fått stöd av Landsbygdsprogrammet. Landsbygdsprogrammet arbetar också till viss del med företagsstöd och sysselsättningsökning.

Tre av fyra företag är aktiebolag och för dessa finns ekonomiska uppgifter om antal anställda. 94 procent av aktiebolagen som har fått stöd är små och medelstora företag med upp till 249 anställda. Av dessa aktiebolag har 6 av 10 företag färre än 10 anställda. 84 procent av företagen är småföretag med upp till 49 anställda. Bara cirka 6 procent av stödföretagen är storföretag. Många av stödföretagen är således små- och medelstora. Av företagen med känd lokalisering har 373 företag en annan bolagsform än aktiebolag, såsom enskilda firmor, ekonomiska föreningar och handelsbolag eller kommanditbolag. Merparten av dessa företag, som vi saknar ekonomiska data över, är troligtvis små, vilket ytterligare förstärker bilden av att stödföretagen i stor utsträckning är småföretag.

FÖRETAG SOM HAR FÅTT STÖD

Företagen inom Regionalfonden Skåne-Blekinge är spridda över många olika branscher. De branscher som har det största antalet stödföretag är verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (368 företag), tillverkning (261 företag), informations- och kommunikationsverksamhet (198 företag), handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (158 företag) samt annan serviceverksamhet (106 företag).

**Juridik, ekonomi,
vetenskap och teknik**

368
företag

Tillverkning

261
företag

**Informations- och
kommunikations-
verksamhet**

198
företag

**Handel; reparation
av motorfordon och
motorcyklar**

158
företag

**Annan
serviceverksamhet**

106
företag

Kapitel 10

Erfarenheter och lärdomar

Projektens arbete med hållbarhetsaspekterna måste förbättras

Alla regionalfondsprojekt förväntas arbeta med hållbarhetsaspekter som en integrerad del av sina projekt. När Tillväxtverket handlägger en ansökan om stöd, görs en bedömning utifrån hur väl hållbarhetsaspekterna har integrerats i projektansökan, och när ett projekt är beslutat följs arbetet med hållbarhet upp vid rapporteringen.

De tre hållbarhetsaspekterna som alla projekt ska förhålla sig till är:

- miljö
- mångfald
- jämställdhet

Erfarenheten från programperioden är att det har funnits brister i såväl projektansökningar som i projektgenomförande och att hållbarhetsaspekterna ofta föranleder kompletteringar. Intrycket är att även om den stora majoriteten av alla projekt är medvetna om att de förväntas arbeta med hållbarhetsaspekter i sitt genomförande, så är det svårare för projekten att omsätta det i praktiken. I rapporten *Temautvärdering Regionalfonden – en regional analys och nationell syntes* kan man läsa följande om Skåne-Blekingeprogrammet:

Många projekt har med andra ord med sig hållbarhetsaspekterna, men lyckas inte integrera dem på ett systematiskt sätt i projektens genomförande. På den förvaltande myndigheten, Tillväxtverket, har stöden för handläggarna inte varit tillräckligt välutvecklade och det har heller inte funnits någon praxis kring konsekvenser för projekt som inte gör tillräckliga insatser för att integrera hållbarhetsaspekter. Inget projekt bedöms dock ha haft en negativ inverkan på hållbarhet.

Det finns dock projekt som utmärker sig positivt i sitt arbete med att integrera hållbarhetsaspekter. Det är projekt som antingen har haft väl utarbetade strukturer för att genomgående integrera hållbarhetsaspekter, i många fall med hjälp av sakkunniga, eller som har haft som mål att öka exempelvis jämställdheten. Att ta in kompetens i de fall där projektorganisationen inte själva har den kompetens som krävs är en framgångsfaktor.

“När det gäller hållbarhetsaspekterna tycks de i likhet med andra regioner inte fungera som aktiva verktyg för arbetet, vare sig i projekten eller i utvärderingen.”

Projektet **Accelerator för sociala innovationer SoPact 2.0** som drevs av Lunds universitet arbetade bland annat fram ett acceleratorprogram för sociala företag. I acceleratorprogrammet är hållbarhetsaspekterna väl integrerade, och på så sätt kan alla företag som ingår i programmet få hjälp med att inkludera hållbarhetsaspekterna i sina affärsmodeller. Projektet har därmed lyckats med att arbeta med social inkludering, programområdets viktigaste tillväxtfråga, och hållbarhetsaspekterna på en strukturförändrande nivå.

Open Lab Skåne, en samverkans- och innovationsarena som drivs av Malmö universitet i samarbete med Lunds universitet och SmiLe Incubator. I projektet får småföretag tillgång till laboratorier, avancerad utrustning och specialkompetens inom life science, materialvetenskap, livsmedel och kemi. En av grundidéerna med Open Lab Skåne är att resurser ska samutnyttjas på ett bättre sätt. Genom att tillgängliggöra samverkansparternas resurser för företag utanför de egna organisationerna bidrar man till bättre utnyttjande av resurser. En del av syftet med jämställdhetsarbetet har varit att säkerställa att projektet når alla, oberoende av kön, så att alla får lika goda möjligheter. Andelen deltagande företag som företräds av en kvinna är just nu 19 av totalt 39 företag.

Skåne-Blekingeprogrammets bidrag till Agenda 2030 och de globala målen

När Skåne-Blekingeprogrammet skrevs var inte Agenda 2030 antagen, men de globala målen har under de sista åren i programmets genomförande applicerats på såväl utlysningar som ansökningar och projekt. Det har från projektaktörernas sida funnits ett större fokus på de globala målen när projekt har formerats, och vi har även sett projekt där de globala målen på olika sätt har varit i fokus.

Två exempel är projekten **Game accelerate south Sweden (GASS)** som drivs av Blekinge business incubator och **PreInk** som drivs av Minc. De har på ett tydligt sätt inkluderat Agenda 2030 i sina ansökningar, och vill arbeta för att förbättra sektorerna eller branscherna som projekten verkar i. Projekten har naturligt valt de mål som också ligger i linje med Tillväxtverkets hållbarhetsaspekter miljö och jämställdhet. Projekten pågår just nu och därför kan inte det slutgiltiga resultatet av deras arbete med Agenda 2030 inkluderas i den här analysen.

När det gäller mål 5, jämställdhet, är det en hållbarhetsaspekt som alla projekten i Skåne-Blekingeprogrammet har valt att arbeta med. Ett projekt som särskilt arbetade med att stötta kvinnliga entreprenörer är projektet **Samverkan för ökat entreprenörskap** som drevs av Malmö stad. Projektet arbetade med att skapa strukturer för att stötta individer som kan bli entreprenörer och som en är en del av Arbetsförmedlingens etableringsfas. Genom att rikta sig till dessa individer kan de också fånga upp personer med utländsk bakgrund som har idéer och vill starta företag.

Programmets insatsområden skapar naturliga kopplingar till vissa av Agenda 2030-målen. Till exempel finns tydliga kopplingar mellan insatsområde 3 koldioxidsnål ekonomi och mål 7, och insatsområde 5 hållbar stadsutveckling och mål 11.

De mål som programmets projekt kan ha bidragit till är:

- ▶ **3.2** Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa
- ▶ **5.** Jämställdhet
- ▶ **7.2** Öka andelen förnybar energi i världen
- ▶ **7.3** Fördubbla ökningen av energieffektivitet
- ▶ **8.2** Främja ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk innovation och uppgradering
- ▶ **9.1** Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer
- ▶ **9.3** Underlätta tillgången till finansiella tjänster och marknader
- ▶ **11.1** Säkra bostäder till överkomlig kostnad
- ▶ **11.2** Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
- ▶ **11.3** Inkluderande och hållbar urbanisering
- ▶ **12.7** Främja hållbara metoder för offentlig upphandling

Tydlig förändringslogik ger tydliga projekt och resultat

En återkommande feedback i de utvärderingar som gjorts av projekt inom programperioden 2014–2020 är att många projekt saknade en förändringslogik, ett arbetssätt och en struktur som tydliggör kopplingen mellan utmaningar, aktiviteter, effekter och mål. En tydlig förändringslogik skapar en röd tråd som går genom projektet och förenklar styrningen av projektet, och tydliggör mål och resultat.

Problemet med brist på förändringslogik gjorde att många projekt upptäckte problem när de väl startade sin projektverksamhet, vilket gjorde att de blev tvungna att laga efter läge, och begära ändringar i projektets beslut. Det var därför svårt för många projekt att fokusera på, och fånga upp resultat under projektets gång eftersom fokus låg på att hitta lösningar för att bedriva projektet. En bristfällig förändringslogik ligger också bakom många projekts svårigheter att arbeta med hållbarhetsaspekterna. Det finns indikationer som visar att projektaktörerna har svårt att förbereda för större så kallade genomförandeprojekt på grund av brist på tid och finansiering i det initiala läget. Erfarenheterna av programperiod 2014–2020 visar att förstudier ger en bättre förutsättning för en tydlig förändringslogik. Då har projektaktörerna en chans att samla utmaningarna de vill möta, och mobilisera projektpartners. Förstudier är därför en modell som hjälper många att komma framåt i sitt arbete, och skapar en viktig struktur för förberedelser av en ansökan.

Som en del av förberedelserna inför programperiod 2021–2027 startades läroprojektet *En programteori för Regionalfonden* där Tillväxtverket tillsammans med regionerna arbetade fram en programteori. Den resulterade i tre stycken så kallade resultatkedjor. Resultatkedjorna fångar upp de tre typerna av projekt som finansieras av regionalfonden: direkta stöd till företag, utveckling av stödstrukturer och uppbyggnad av miljöer eller infrastruktur.

Förändringslogiken och resultatkedjorna har använts under programskrivandet, och kommer appliceras i projektansökningarna den kommande programperioden, 2021–2027. Genom att förbättra ansökningsformuläret kan förändringslogiken vävas in i ansökan på ett naturligt sätt. Tillväxtverket undersöker också en modell för projektstöd som ska finnas tillgänglig för pågående projekt under den kommande programperioden.

Internationalisering och internationellt samarbete

I regionalfonden finns det olika möjligheter till samarbete med internationella organisationer. Samarbetet kan identifieras redan i början av en projektansökan, men det går även att lägga till ett internationellt samarbete i ett pågående projekt, en så kallad transnationell komponent.

Skåne-Blekinge har två projekt som redan i ansökningsfasen identifierade internationella samarbetspartners. **Southern Sweden Creatives (SSC)** som drivs av Invest in Skåne var ett exportprojekt som fokuserade på företag inom kulturella och kreativa näringar. Det projektet hade en partner i Tyskland som de arrangerade gemensamma aktiviteter med riktade till skånska och tyska företag. Det nystartade React-EU-projektet **Digi Health Skåne-Blekinge** som drivs av Innovation Skåne ska skapa ett gemensamt lärande och kunskapsutbyte i Östersjöregionen.

Det finns idag inget pågående projekt som har ansökt om att lägga till en transnationell komponent till sitt projekt, trots att den möjligheten har lyfts fram i utlysningar. Tillväxtverket kommer arbeta med att framhäva denna möjlighet ytterligare under den kommande programperioden, eftersom denna möjlighet kan vara mycket gynnsam för projekten. Det finns flera lyckade sådana samarbeten i andra programområden såsom Småland och öarna. Den transnationella komponenten ger projekten en möjlighet att ha ett internationellt utbyte utan att de därför måste driva ett stort internationellt samarbetsprojekt i andra program såsom Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak, eller Interreg South Baltic.

Det finns också exempel på projekt som söker möjligheten att genomföra aktiviteter utanför programområdet. Det gör det möjligt för dem att själva anordna en aktivitet i en annan del av Sverige, eller utomlands, till exempel ett pitch-möte för inköpare, eller andra aktiviteter som målgruppen efterfrågar. Detta innebär inte ett konkret samarbete med en utländsk part, men det tillför ändå ett visst mått av internationalisering som är viktig för målgruppen, speciellt i de projekt som arbetar med internationalisering och export.

Begreppsförklaringar

Hållbarhetsaspekter: Tillväxtverkets benämning på EU:s horisontella principer. Alla insatser som finansieras med medel från Regionalfonden ska arbeta med de tre hållbarhetsaspekterna; jämställdhet, miljö och icke-diskriminering.

Insatsområde: Ett insatsområde avser att projekt inom programmet ska finansieras inom något av de tematiska mål som EU har ställt upp för programmet. Insatsområdena är baserade på regionala utmaningar, till exempel låg sysselsättningsgrad. Varje insatsområde har en separat budget, vilket framgår av programdokumentet.

Investeringsprioritet: En beskrivning av vad projekten i insatsområdet ska fokusera på. Investeringsprioriteringarna är formulerade och numrerade av EU-kommissionen. De regionalt utvecklingsansvariga valde vilka investeringsprioriteringar som de ansåg relevanta för att möta de regionala utmaningarna.

Regionalfonden: Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Syftet med fonden är att främja en balanserad utveckling i EU:s olika regioner.

Regionalt utvecklingsansvariga: I varje län har en aktör ett ansvar för genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken. De kallas regionalt utvecklingsansvarig aktör. I Skåne och Blekinge är det Region Skåne och Region Blekinge som är regionalt utvecklingsansvariga.

Smart specialisering: Smart specialisering är ett begrepp som introducerades av EU-kommissionen inför programperioden 2014–2020. Det kan beskrivas som ett arbetssätt för att kraftsamla för innovation och tillväxt inom de områden i regionen där det finns störst potential.

Strukturfondspartnerskap: Strukturfondspartnerskapen i respektive programområde har till uppgift att prioritera bland godkända ansökningar till regionalfundsprogrammen. Prioriterade ansökningar beviljas stöd, medan ej prioriterade ansökningar avslås.

Utlysning: Tidsperiod då nya projektansökningar kan inkomma. Utlysningar kan vara riktade mot vissa delar i programmet.

Tillväxtverket

Swedish Agency for Economic
and Regional Growth

Tel 08-681 91 00
tillvaxtverket.se

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige.

Det gör vi genom att stärka företag och regioner. Vi erbjuder kunskap, nätverk och finansiering. Det ger direkt nytta till företag, och också förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Tillväxtverket är en nationell myndighet med regional närvaro på nio orter. Ett Sverige med fler företag som vill, kan och vågar är vår vision.